

De lantaarnzwaaijer

Sophia Fourie

De lantaarnzwaaijer

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

ISBN 978 90 239 9466 4

NUR 342

Vertaling Ingrid Glorie

Redactionele bewerking Sandra van Tongeren

Ontwerp omslag Wil Immink

Omslagbeeld Yolande de Kort / Trevillion Images

Lay-out en dtp Gerard de Groot

Oorspronkelijk verschenen bij Naledi, Tyger Valley, Zuid-Afrika,
onder de titel *Die Lanternswaaier*.

Oorspronkelijke uitgave © 2014 SD Fourie

Nederlandstalige uitgave © 2014 Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer.

Alle rechten voorbehouden

www.uitgeverijmozaiek.nl

*Opgedragen aan mijn Strandveldse vader en moeder –
die de liefde voor verhalen uit onze geschiedenis
in mij hebben verankerd.*

Historische gebeurtenissen en personen die in het verhaal herkend kunnen worden, zijn slechts het uitgangspunt voor een fictief verhaal. Volgens sommige bronnen is de Galera bij Mosselbaai vergaan, maar ik heb besloten om af te gaan op de informatie van Rawe & Crabtree en het Bredasdorp Museum, die beweren dat de Galera dicht bij Danger Point in de Gansbaai is vergaan. De Ghantouwpas was in 1892 al naar Sir Lowry vernoemd en omgedoopt tot Sir Lowry's Pas, maar ik kon de verleiding om deze mooie oude naam te gebruiken niet weerstaan.

25 augustus 1892

‘Sophie! Sophie! Wakker worden!’

Sophies bed was warm en behaaglijk en ze kroop nog wat dieper onder de dekens. Ergens in het schemergebied tussen slapen en waken hoorde ze de wind tekeergaan in de melkhoutbomen. De regen kletterde op de stenen veranda voor het huis neer en in de verte dreunde het onweer. Ze voelde hoe haar voeten de aarde loslieten. Ze vloog weer. Licht als een veertje dwarrelde ze steeds hoger, over het erf van de boerderij, over de Prampiesbergen naar het binnenland. Via de blinkende streep van de Uylenkraalsrivier zweefde ze over het hoge duin naar het strand van Holbaai. De zeewind streek over haar haar, het ijsskoude zeewater spatte in haar gezicht...

‘Wel allemachtig, meid, word wakker!’

Geschrokken schoot Sophie overeind. Haar vaders donkere schaduw viel over haar bed.

‘Pa...? Wat is er aan de hand?’

Met de mouw van haar nachthemd droogde ze haar gezicht af en tastte naar de blaker naast haar bed.

‘Je lijkt wel doof. Alleen met een plens water ben je

wakker te krijgen. Vooruit, kleeft je aan en laat die kaars uit. Er is iets mis. Je moet komen helpen.’ Haar vader klom kortaf en gebiedend, zoals altijd.

‘Wat is er dan? Is mama weer ziek?’

Haar vader stond al bij de kamerdeur. ‘Kom naar de buitenkamer. Zachtjes en zonder licht. Je moeder slaapt.’

Hij sprak in bevelen, kort en krachtig. Het was de enige vorm van communicatie tussen haar en haar vader.

Ze kleeftte zich haastig aan. Op de tast greep ze naar haar zwarte mantel die achter de kamerdeur hing, maar ze kon hem in het donker niet vinden. Waarom zocht ze er ook nog naar? Ze zou het kledingstuk toch nooit meer dragen. Niet met het doel dat hij voor ogen had. Dát ultimatum had ze haar vader al gesteld.

Het was ijskoud in de kamer. Ze tastte langs de bedrand naar haar sjaal, sloeg die om haar smalle schouders en bewoog stilletjes door de voorkamer naar de veranda. Ze duwde de zware houten voordeur open en glipte naar buiten. De deur viel geluidloos in het slot. Haar vader had zijn nachtelijke escapades goed voorbereid. Op Haggelkraal was er geen deur die over de grond schuurde en geen scharnier dat kraakte.

Buiten hilde de wind door de melkhoutbomen en beukte tegen de muren van het huis. Het stortregende. Ze trok de wollen sjaal strak om zich heen en bewoog dicht langs de muur naar de buitenkamer aan het einde van de lange open veranda. De deur van de buitenkamer stond open en het licht dat naar buiten viel, was het enige baken in de stikdonkere nacht.

Aarzelend bleef ze in de deuropening staan. Op het nachtkastje brandde een lantaarn. Haar vader boog zich over iemand op het bed en wenkte haar. In de hoek van de kamer zat Jakob bibberend tegen de muur gehurkt, met zijn bruine, verkleumde handen stijf op elkaar.

Voorzichtig kwam ze dichterbij. Ze keek vragend naar haar vader en toen naar Jakob. ‘Wat is hier aan de hand? Is dit weer...?’

‘Het hoe en wat gaat je niets aan,’ viel haar vader haar in de rede. ‘Die man is gewond. Maak zijn wonden schoon en verzorg hem.’

De man op het bed was lijkleek. Zijn ogen waren gesloten. Er liep een diepe wond over zijn voorhoofd, waar bloed uit sijpelde. Ze bukte zich en hield haar oor tegen zijn borst. Zijn adem kwam met horten en stoten.

‘Jakob, maak het vuur in de keuken aan en roep Ma Siena. Die natte kleren moeten uit. Pa, haal de verbanddoos. Die wond aan zijn hoofd moet verbonden worden.’ Sophie keek niet op terwijl ze de mannen vertelde wat ze moesten doen.

Ze knoopte het jasje van de man open en tastte voorzichtig maar doelgericht zijn borstkas af.

‘Je kunt die man niet zo schaamteloos zijn kleren uittrekken.’ Ze hoorde de verontwaardiging in haar vaders stem.

‘Wilt u dat ik die man help of moet ik maar liever weggaan omdat ik misschien een mannenlichaam te zien krijg?’ Ze probeerde kalm en beheerst te praten. Straks gaf haar vader haar nog een draai om haar oren. Dit was niet de tijd voor zijn beruchte woede-uitbarstingen.

‘Geen grote mond, meisje. Je bent minderjarig en je

woont onder mijn dak. Zolang Siena er niet is, kleed je die man niet uit. Ik haal de verbanddoos.’

Ja pa, dacht Sophie, en bedenk maar vast wat voor verhaal u vannacht weer bij ma gaat ophangen. Morgen zou haar moeder weer de hele dag vanwege duizeligheid of een andere kwaal in bed blijven liggen. Haar ziekte gebruikte ze als verweer tegen Jakobus’ nachtelijke uitstapjes. Haar moeder sloot haar ogen voor wat er op Hagekraal gebeurde terwijl zij, Ma Siena en Jakob zich een slag in de rondte werkten om het huishouden en het boerenerf te bestieren. En ervoor te zorgen dat iedereen zijn mond hield, dacht ze er bitter achteraan.

‘Nontjie, wat is er vannacht nou weer op dit erf aan de hand?’ Siena’s grote lichaam vulde de deuropening. Ze was nog bezig om haar schort voor te binden.

‘Ik weet net zo veel als jij, Ma Siena, behalve dat er hier een bewusteloze man op bed ligt, die amper nog een ademteug in zijn lichaam heeft. Pa heeft hem meegenomen. Jakob heeft nog niets kunnen zeggen. Pa was er de hele tijd bij. Kom, help me.’ Ze rolde de man voorzichtig op zijn zij zodat ze het beddengoed af konden halen. Alles was doorweekt van water en bloed.

‘Schiet op hier, Siena, zodat je in de keuken koffie voor me kunt komen zetten.’ Haar vader zette de verbanddoos hardhandig op de vloer neer en draaide zich om zonder de zieke nog een blik waardig te keuren.

‘Ma Siena, ik denk dat je warm water voor ons moet gaan halen in de keuken zodat we hem kunnen afsponzen en de wonden schoon kunnen maken. Ik heb Jakob al gevraagd om het vuur aan te maken. Leg maar een paar groene houtstompen in de oven zodat we die later

om zijn lichaam heen kunnen leggen. Die man is verkleumd en ik denk dat hij al veel bloed heeft verloren. Als we willen dat hij het redt, hebben we geen tijd te verliezen.'

'Doe ik, Nontjie.' Siena verdween in de donkere opening van de deur.

Sophie knoopte de jas en het overhemd van de bewusteloze man voorzichtig open, stroopte de natte kledingstukken af en liet ze naast het bed neervallen. Ze sjoerde zijn hemd uit de riem om zijn middel en schoof het omhoog.

Zijn gespierde borstkas lag nu bloot. Ze keek naar het kroeshaar dat als oud koper glom in het lamplicht. Aarzelend raakte ze een van de krullen aan, die zachter aanvoelde dan ze had gedacht. Ze begroef haar vingers dieper in het haar en liet haar hand langs zijn ribbenkast omhoog glijden, tot in het kuiltje van zijn hals.

'Wat krijgen we nou, Nontjie! Is het nou echt nodig om zo ongeneerd aan die man te zitten?' Siena zette de kom warm water met een klap op het marmeren blad van de wastafel neer.

Sophie trok haar hand schielijk terug en voelde een warme gloed langs haar nek omhoogkruipen. 'Doe niet zo gek, Ma Siena. Jij denkt precies hetzelfde als pa. Ik voel alleen maar of hij geen gebroken ribben heeft.' Ze wendde zich blozend af, drenkte een waslap uit de stapel schoon linnen in de kom warm water en begon zijn borstkas te wassen.

'Ik denk niet dat we daarmee moeten beginnen, Nontjie. Die man ligt onder onze handen dood te bloeden en jij probeert nog een paar ribben te breken ook. Kijk, hier

beneden sijpelt er bloed uit zijn been en die hoofdwond ziet er ernstig uit.’ Siena maakte voorzichtig een scheiding in zijn haar en legde een gapende hoofdwond bloot.

Sophie riep zichzelf tot de orde en begon de plek schoon te maken. ‘Ma Siena, het is een diepe wond en zodra zijn shocktoestand vermindert, gaat hij nog erger bloeden. Ik denk niet dat jij en ik deze man kunnen redden. Zeg tegen Jakob dat hij tante Sefietjie van Duynefontein moet gaan halen. Zij weet hier meer van dan wij.’

Siena was bezig om de broekspijpen open te knippen. Zelfs bij het doffe lamplicht kon Sophie al zien dat het been gebroken was.

‘Die oude roddeltante zet geen voet hier op Hagelkraal,’ beval haar vader onverwachts vanuit de deuropening. ‘Ik zal Jakob sturen om te helpen. Verbind de wonden van die man en schiet op. Wat staan jullie hier als twee broedse kippen te kakelen?’

Met al zijn nachtelijke streken was hij gewend om rond te sluipen, dacht Sophie schamper. Hoe konden zij en Siena met hun beperkte kennis deze zwaargewonde man er ooit weer bovenop krijgen? Tante Sefietjie had haar van kindsbeen af ingewijd in het gebruik van de kruiden en struiken van het Strandveld. Maar om deze man te redden was haar kennis van geneeskrachtige planten niet toereikend. Alleen tante Sefietjie zelf zou het, met haar jarenlange ervaring, misschien lukken.

‘Siena, laat Jakob je helpen om die man uit te kleden en bedek wat bedekt moet worden,’ bemoeide haar vader zich er weer mee. ‘Sophie, opzij. Het is totaal onfat-

soenlijk voor een jong meisje om zo naar een mannenlichaam te staren. En het lijkt wel alsof je er genoeg in scheidt. Ik stuur Jakob om je te helpen.'

'Wilt u dat ik help, pa, of niet?' Sophie keerde zich om en ging fier en uitdagend voor haar vader staan. 'Of moet ik mijn paard zadelen en de *veldkornet** erbij roepen?' Haar vraag bleef dreigend in de kamer hangen. 'Dan kan hij meteen een kijkje nemen bij die nieuwe lading die in het wagenhuis achter slot en grendel ligt, want ik weet zeker dat die man op dat bed daar opnieuw het gevolg is van uw onheilswerk. Hij is uitgespuugd door de zee...'

'Nontjie, Nontjie. Rustig nou. Eer je vader en je moeder, zegt het Woord.' Siena drukte haar dikke lichaam tussen dat van Sophie en haar vader in.

Haar vader balde zijn handen tot vuisten. Hij zag eruit alsof hij Sophie ieder moment te lijf kon gaan.

'Jakobus, ga Jakob roepen. Ik zal die man zo fatsoenlijk mogelijk uit zijn natte kleren zien te krijgen, maar Nontjie moet helpen. Zij weet meer van dit soort dingen dan ik. Sefietjie heeft het haar mooi geleerd en je weet dat het kind genezende handen heeft. Sefietjie heeft het zelf gezegd,' paaide Siena.

'Jij krijgt er nog een keer van langs, jongedame.' Met dat dreigement maakte haar vader rechtsomkeert en liep de kamer uit.

'Het spijt me, Ma Siena, maar pa zoekt problemen en we zijn hier op de boerderij allemaal op van de zenuwen. Als het stormt, is het nog erger. Dan hoor ik hem nacht in, nacht uit op het erf. Eerst zadelt hij zijn paard op en

* Achter in deze roman is een woordenlijst opgenomen, evenals de vertaling van Engelse liederen en citaten.